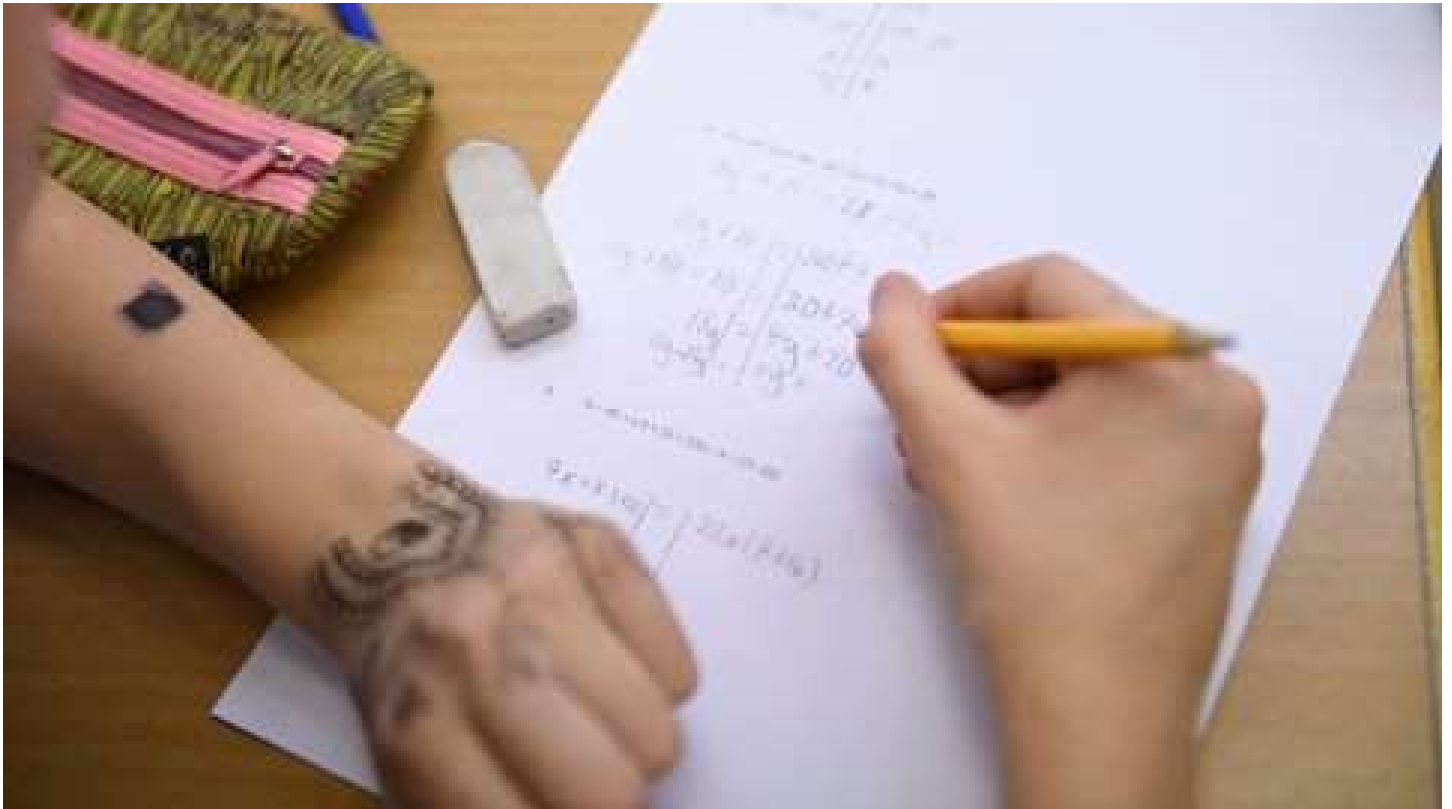

DN Debatt**"Ett flerspråkigt lärande bäddar för bättre kunskaper i svenska"**

Publicerad 2018-07-20

Barn med andra modersmål än svenska bör få möjlighet att använda sina språk parallellt i skolan under den tid ett skolspråk byggs upp, skriver representanter för Språkrådet. Foto: Henrik Montgomery/TT

DN DEBATT 21/7. Flera studier visar att barn som får använda sitt starkaste språk för att lära sig skolans ämnen - samtidigt som de lär sig majoritetsspråket - får bättre studieresultat. Om vi menar allvar med att invandrade personer ska lära sig svenska måste vi utforma hållbara strategier för ett flerspråkigt lärande. Det skriver representanter för Språkrådet.

I årets valrörelse är språk och språkkunskaper högaktuella ämnen. Strålkastarljuset har hittills riktats mot invandrade personer och deras kunskaper i svenska. Språkrav för medborgarskap och språkförskolor är några av de förslag som luftats.

Språkrådet, vid Institutet för språk och folkminnen, är Sveriges officiella språkvårdsorgan. Vi följer språkdebatter både inom forskningen och i medier, och vi ser ett välkänt mönster. I diskussioner om brännbara ämnen som integration och kulturskillnader är det vanligt att språk får en symbolisk och laddad funktion. Diskussionerna blir ofta dubbelbottnade. På ett plan handlar de om den enskildes behov av att ha goda kunskaper i svenska för att klara sig i yrkeslivet och samhället i övrigt – på ett annat mer implicit plan rymmer de värderingar om vikten av att identifiera sig och uppfattas som "svensk". Värderingsfrågan riskerar att stjäla fokus från huvudfrågan: Hur skapar vi de bästa och mest effektiva förutsättningarna för invandrade personer och deras barn att lära sig svenska?

Oron för att invandrade inte ska lära sig svenska tillräckligt bra ska inte viftas bort. Att barn och vuxna ska ha möjlighet att lära sig svenska så effektivt som möjligt för att klara sig i skolan och på arbetsmarknaden är angeläget. Men för att det ska fungera krävs - långsiktiga satsningar från samhällets sida, insatser som vilar på vetenskap och erfarenhet.

Sverige är flerspråkigt, och ett flerspråkigt samhälle behöver strategier. De strategier som har föreslagits i valdebatten fokuserar ensidigt på invandrades ansvar att lära sig svenska. Det kan förefalla självklart att barn som inte kan svenska ska börja sin skolgång med att lägga allt annat än svenskan åt sidan.

Barnen behöver naturligtvis öva sin svenska. Barn lär sig snabbt att låta som infödda talare och att hantera vardagliga sociala situationer. Men att barn lär sig språk fort är en sanning med modifikation. För att klara sig i skolan behöver barn och unga ett skolspråk, det vill säga det ordförråd och de grammatiska strukturer som skolämnena senare kräver. Även de barn som låter som nästan infödda får ofta problem med skolspråket. Att lära sig ett nytt språk går inte så snabbt att det kan klaras av under en introduktionsperiod. Ett skolspråk tar 4–8 år att utveckla. Detta har språkforskare påtalat i decennier. [En mängd studier](#) visar på samma sak: barn som får använda sitt starkaste språk för att lära sig skolans ämnen samtidigt som de också lär sig majoritetsspråket, i det här fallet svenska, får bättre studieresultat, också i majoritetsspråket.

Det är egentligen inte konstigt. Den kunskap en individ har skaffat sig på ett språk kan nämligen överföras till ett annat. När eleven väl förstått till exempel ett matematiskt begrepp på sitt starkaste språk kan den kunskapen sedan föras över till andra språk. Att förstå och bilda begrepp går snabbare och effektivare för barn som kan använda hela sitt språkliga register. Den vetenskapligt grundade ståndpunkten blir alltså att modersmålet bör följa med och utvecklas med barnet under lång tid i skolan om man eftersträvar goda studieresultat i alla ämnen – också i svenska. För att det ska bli möjligt måste alla barnets lärare, även lärarna i andra ämnen än språkämnen, ha förståelse för hur flerspråkig inlärning går till. Sådan kunskap måste följa barnet från förskola till vuxen ålder.

Nyckeln till en lyckad integration ligger - snarare i att den enskilde ges möjlighet att utveckla sina svenskkunskaper och samtidigt får utrymme att använda sina andra språk.

Att de vuxna lär sig svenska är naturligtvis också viktigt. God behärskning av svenska ger ökade möjligheter på arbetsmarknaden och i samhället i övrigt. Men vilken metod är bäst? Det finns till exempel inte några påvisbara samband mellan lyckad integration, i form av till exempel sysselsättningsgrad, och språkkrav för medborgarskap i länder där sådana krav införts. Nyckeln till en lyckad integration ligger snarare i att den enskilde ges möjlighet att utveckla sina svenskkunskaper och samtidigt får utrymme att använda sina andra språk. Det gynnar också samhället i övrigt.

Ett flerspråkigt samhälle bör vara inriktat på att skapa förutsättningar för en effektiv språkinlärning. Alla kommuner är i dag skyldiga att erbjuda invandrade vuxna studier i svenska för invandrare (sfi). Sfi-kurserna är en bra start, om de leds av lärare med rätt kompetens. Efter svenskkurserna väntar arbetslivet, och där behövs språkstöd som är särskilt anpassat till den situation, bransch och arbetsplats som väntar. Den nyanställda ska inte bara utföra sina uppgifter, utan också kommunicera med kunder, anhöriga, kollegor, chefer etc. Det är möjligt genom medveten språkin introduktion och fortsatt språkhandledning på arbetsplatsen.

Menar vi allvar med att invandrade personer ska lära sig svenska, vare sig de är barn eller vuxna, behövs alltså strategier som håller på sikt. Mer kunskap om flerspråkigt lärande behöver ingå i lärutbildningar så att nyutbildade lärare kommer till sina klassrum väl rustade för att integrera språkinläring i det dagliga skolarbetet. Kurserna i svenska för invandrare behöver utvecklas ytterligare och därför behövs resurser till den typen av verksamhet. I arbetslivet behöver arbetsgivare få och ta ansvar för att arbetsplatsen har ett fungerande språkstöd som är anpassat till arbetsuppgifterna.

Det går att skapa strategier för ett flerspråkigt Sverige som bäddar för goda svenskkunskaper. Vi föreslår det här:

Ge barn med andra modersmål än svenska möjlighet att använda sina språk parallellt i skolan under den tid ett skolspråk byggs upp, med hjälp av modersmålsundervisning och modersmålsstöd.

- Inför utbildning i flerspråkigt lärande för lärarstudenter på alla nivåer och i alla ämnen.
- Fortsätt att satsa på utbildningen av sfi-lärare för att få fler lärare med rätt kompetens.
- Utbilda arbetsgivare i flerspråkighetens möjligheter och utmaningar och öka deras möjligheter att erbjuda språkstöd till invandrade.

DN Debatt.21 juli 2018

Debattartikel

Representanter för språkrådet:

"Ett flerspråkigt lärande bäddar för bättre kunskaper i svenska"

Läs fler artiklar på [DN Debatt](#)

Harriet Kowalski, avdelningschef Språkrådet,
Instituttet för språk och folkminnen

Sofia Tingsell, fil dr, språkvårdare Språkrådet,
Instituttet för språk och folkminnen

Jennie Spetz, utredare Språkrådet, Instituttet
för språk och folkminnen

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt